

2019 – ANUL TRIBUNIȘTILOR (XXIV): De o sută de ani respirăm prin presă -  
 V. Babeș despre "Raiul românului"! - Istoria noastră politică se confundă cu  
 istoria presei românești!

**Prin cultură la putere!**

**De o sută de ani respirăm prin presă gazetele sînt plămîinii noștri - O. Goga**

**la Viena germanizarea era tot atît de rapidă ca maghiarizarea în Ungaria ...**

**Aromânii în era naționalismelor balcanice**

**Daco-românia morală, culturală, una și indivizibilă**

**Românul încă are limbă și apoi ce limbă! – nu vrea să o schimbe pe a nimănui, în ea vrea să-și trăiască viața și să-și dezvolte cultura!**

**Raiul românului numai chiar în cultura limbei sale și în dezvoltarea liberă neependente a naționalității sale genetice ... se poate afla!**

**Presa Transilvaniei dovadă strălucită de inteligență, de înțelepciune, de iubire de neam...**

**Istoria noastră politică se confundă cu istoria presei românești!**

**șagunism - tribunism - samănătorism**

**Andrei Saguna Alexandru**  
1841 1909  
**Mocioni**

**Vincentiu Babeș**  
1821- Hodoni  
1907- Budapesta

**președinte Partidul Național Român**  
avocat, profesor, ziarist și om politic român din Banat, membru fondator al Academiei Române

**originea lor „valahă”, mizerabilă în ochii societății maghiare**

**2019.EU**

Tribunistul rășinărean Octavian Goga scria: «Istoria noastră politică se confundă cu istoria presei românești. Ideea națională și-a propagat evanghelia ei prin aceste tipare indispensabile. De o sută de ani respirăm prin presă, gazetele sînt plămîinii noștri». Acesta este motto-ul cu care Stelian Vasilescu deschidea capitolul: “Pe scurt despre gazete și gazetari din Transilvania și Banat». În “Studii de literatură română și comparată” (cap. Presa Transilvaniei), istoricul și criticul Ion Breazu scria: «Presa Transilvaniei de dinainte de 1918 a fost cu siguranță o mare victorie, dovadă strălucită de inteligență, de înțelepciune, de iubire de neam și de marile idealuri ale umanității, de simț social și stăruință pe drumul progresului, de eroism și spirit de sacrificiu - tot atâtea calități care caracterizează popoarele alese».

În lucrarea „Publiciști precursori ai Marii Uniri”, Stelian Vasilescu făcea constatarea: «Așa cum numele lui Vulcan nu poate fi despărțit de al „Familiei”, al lui Slavici de „Tribuna”, al lui Alex. Roman de „Federațiunea”, tot așa nu pot fi despărțite numele familiei Mocioni și al lui Vincentiu Babeș de „Albina”, tipărită la Viena (apoi la Budapesta) și care vreme de mai bine de zece ani (27 martie 1866 – 31 decembrie 1876) se va constitui într-un moment foarte important în istoria cultural – politică a românilor din Transilvania și Ungaria. Apărută în preajma instaurării oficiale a dualismului, „Albina”, sprijinită material de Andrei, Anton, George și Alexandru Mocioni, marii mecenaiți din Banat, va arăta în „Programul” semnat de cei patru numiți aici că este

„organ național independent și liberal pentru toate interesele întregului popor român, adică o foaie națională generală” care se vrea sprijinită spiritualicește și în același timp să concentreze forța spirituală „din tot corpul națiunii, din poporul român întreg”. Sub conducerea lui Vincențiu Babeș gazeta își propune să se ocupe de politica națională dar în același timp de economia și de cultura românilor.(...) „**Albina**” va fi un puternic adversar al dualismului (...). Atitudinea panromânească a publicației este evidentă, de nenumărate ori (de altfel apărea și o rubrică „**România**”): „este timpul – citim în paginile „**Albinei**” – să ne gândim mai măreț, a privi mai departe, a ne aduce aminte că suntem patrusprezece milioane de români”. **Gazetarul Vincențiu Babeș** este încă prea puțin cunoscut. Dacă dăm crezare unei statistici (...) care totalizează cca 5000 (cinci mii) de articole scrise de el, ne putem da seama ce a însemnat pentru acest protagonist al vieții politice românești din Ungaria și Transilvania presa căreia i s-a dedicat, nu numai la „**Albina**”, și cât de mare a fost încrederea lui în ziar – ca armă de luptă. De altfel dintr-o scrisoare trimisă din Viena, la 31 oct. 1850, lui Bariț, am reținut acest „amănunt”: „crede-mă că până alaltăieri, marți, am scris câte 14-15 ore pe zi”. În cazul lui Vincențiu Babeș realizăm mai bine cât de strânsă era activitatea omului politic (să nu uităm că el a fost multă vreme președintele P.N.R.) cu aceea de gazetar militant. După debutul din „**Foaie pentru minte ...**” (el a dus la o polemică cu Andrei Mureșanu, care nu-i agreea încercările literare), în 1849, aflându-se pentru scurtă vreme la Budapesta, va colabora la „**Amicul poporului**” scrisul său fiind acum pus în serviciul publicisticii național politice și sociale a poporului român. Acum va scrie despre credința, care nu-l va părăsi niciodată: „**Raiul românului** numai chiar în cultura limbei sale și în dezvoltarea liberă neependente a naționalității sale genetice – firește la noi sub protejerea naționalității politice – se poate afla”. În același articol el mai afirmă, fără echivoc: „**Românul încă are limbă și apoi ce limbă!** – nu vrea să o schimbe pe a nimănu, în ea vrea să-și trăiască viața și să-și dezvolte cultura”. (...) În perioada 1880-1890 va scrie pentru „**Familia**”, „**Tribuna**”, „**Gazeta Transilvaniei**” dar și pentru ziare străine ca l’Europe . Îl va ajuta în activitatea de la „**Romänische Revue**” pe celălalt mare gazetar bănățean, Cornel Diaconovici, și, din considerente politice, acceptă să facă parte din conducerea „**Institutului tipografic**” de la Sibiu; Valeriu Braniște i-a cerut și i-a obținut colaborarea în paginile „**Dreptății**” ...». Deviza „**Albinei**” era „**Daco-România morală, culturală, una și indivizibilă**”, aici debutând (în 1870) ca publicist, Mihai Eminescu. Babeș a participat activ la întemeierea și organizarea Mitropoliei Ardealului, militând împreună cu fiul său Emil (avocat în Budapesta) - sub coordonarea arhiepiscopului Andrei Șaguna – pentru aplanarea disensiunilor dintre români și sârbi. Multe articole ale sale, în legătură cu legile școlare și cu naționalitățile din Ungaria sunt semnate cu pseudonimul **Argus** (sursa: **Maria Berenyi**, Personalități marcante ...).

În „**Albina**” (nr.39/28 iunie 1898) apărea articolul „**Mitropolitul Șaguna**” (Gheorghe Adamescu), din care reproducem începutul: «**În ziua de 16 Iunie**, fiind aniversarea morții lui Șaguna, Românii din Transilvania au făcut cu acest prilej o pioasă serbare întru aducerea aminte a acestui luptător de la 1848 și întemeietor al Mitropoliei greco-răsăritene din Ardeal». Cea mai importantă lucrare a lui Vincențiu Babeș a fost „**Causa limbilor și naționalităților în Austria, pertraptată de Unu român**” (1860), considerată un adevărat program politic din care s-au inspirat Mocioneștii, conceptul de federalizare pe baze naționale regăsindu-se, mai târziu, în

gândirea politică a lui Aurel C. Popovici. Tribunistul Sever Bocu îi făcea o prezentare simplă, în „**Drumuri și răscruci**”: «Polihistor, enciclopedist în cea mai înaltă accepțiune a cuvântului ... unul din cei mai culți deputați ai parlamentului din Budapesta, (...) **Viața și activitatea sa au fost puse, cu un total devotament, în slujba neamului său. Fapt pentru care Vicențiu Babeș trebuie așezat în Pantheonul nostru național, la loc de cinste**». Urmele familiei Babeș se regăsesc în multe localități, cel mai renumit fiu (din cei nouă copii, Vincențiu Babeș fiind căsătorit cu Sophia Goldschneider, dintr-o influentă familie vieneză) fiind acad. Victor Babeș (1854-1926), autorul primului tratat de bacteriologie din lume, fondatorul Școlii românești de microbiologie.

În lucrarea „**Aromânii - Istorie. Limbă. Destin.**”, Max Demeter Peyfuss scria: « ... și diaspora aromână din Europa centrală a fost expusă la o presiune de asimilare, care o asalta din mai multe direcții și cu o intensitate formidabilă. Scurta înflorire pe care literatura aromână a înregistrat-o la Viena și la Budapesta ar fi fost numai un episod dacă n-ar fi avut consecințe enorme asupra raporturilor dintre aromâni și dacoromâni. Negustorii și bancherii din diaspora aromână se prezentau, inițial în Ungaria și la Viena, în secolul al XVIII-lea, nu fără conștiința de sine; în toate privilegiile și actele numeroasele lor comunități bisericești era vorba de greci și vlahi „**Griechen und Walachen**”, iar în inscripția de pe biserica din Miskolc (Ungaria), la 1782, era vorba numai și numai despre vlahi. Dar la Viena germanizarea era tot atât de rapidă ca maghiarizarea în Ungaria, și în ambele cazuri această ascensiune se producea printr-un stagiul intermediar de grecizare care servea mai bine nevoia de renume social al aromânilor nou-îmbogățiți, decât **originea lor „valahă”, mizerabilă în ochii societății maghiare**. În Ungaria s-a realizat și procesul foarte interesant de românizare a aromânilor (putem s-o numim și dacoromânizarea lingvistică), Acest mediu a dat naștere unor personalități marcante ca mitropolitul **Andrei Baron de Șaguna** (1809-1873), mecena **Emanoil Gojdu** (Gozsdu, 1802-1870), sau membrii celor două ramuri ale familiei de **Mocioni (Mocsonyi)**»

(va urma)

**Marius HALMAGHI**

**Sursa online:**

**<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xxiv-de-o-suta-de-ani-respiram-prin-presa-v-babes-despre-raiul-romanului-istoria-noastra-politica-se-confunda-cu-istoria-presei-romanesti-144750.html>**



**În: Tribuna, 17 iunie 2019**